

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Index Tractatum, Capitem, Dubiorum, & Quæstionum Libri I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

I N D E X

24

Tractatum, Caputum, Dubiorum, & Quæstionum Libri I.

Numeri hic, designant paginam.

L I B E R I.

De Regula actuum humanorum. Pag. 1.

T R A C T A T U S I.

De Regula interna sive Conscientia. 1.

C A P U T I.

Quid Conscientia, & an sequenda. 1.

Questio 1. Quale sit peccatum agere contra Conscientiam dictantem aliquid esse peccatum, non cogitando an sit grave an leve. 4.

Q. 2. Quid notandum sit circa divisionem conscientia in rectam & erroneam. 6.

Q. 3. An dari possit Conscientia invincibiliter erronea, maxime circa jus naturæ. 8.

Q. 4. An Conscientia invincibiliter erronea non tantum excuset à peccato, sed etiam dici possit verè Conscientia & formalis regula operatonis. 8.

Q. 5. An opus ex Conscientia invincibiliter erronea factum, sit etiam honestum & positivè bonum. 9.

Q. 6.

Index Tractatum &c. & Quaestionum.

- Q. 6. An peccet formaliter, qui invincibiliter putat actum internum non esse malum, & tamen agnoscit objectum illius actus esse malum. 16.
- Q. 7. An peccet ille, qui habet legitimam excusationem, v. g. qui excusatur à Missa audienda die festo, dicitque se eam audire non posse, attamen etiam se scire, quòd non audiendo peccet. 18.
- Q. 8. An Conscientia vincibiliter erronea sit certa, & operantem obliget. 19.
- Q. 9. An attendenda sit illa Conscientia, quæ post actum sequitur. 20.

C A P U T II.

De Conscientia dubia. 21.

D U B I U M I.

Quid sit Conscientia practicè dubia, & quid in ea agendum. 21.

- Q. 10. An dictamen Conscientiæ debeat esse certum. 23.
- Q. 11. Quid addi possit ad clariùs explicandam, partim naturam & species dubii, partim Conscientiam dubiam. 32.
- Q. 12. Quomodo dubitans practicè debeat se resolvere, antequam operetur. 36.
- Q. 13. Quid circa Conscientiam perplexam sit addendum. 37.
- Q. 14. Quomodo explicetur illa regula Juris, in dubio non præsumitur factum sed debet probari. 40.

DU-

DUBIUM II.

Quid agendum cum Conscientia speculative
dubia. 41.

- Q. 15. Quænam propositiones circa materiam
probabilitatis sint damnatæ. 45.
- Q. 16. Quid, & quotuplex sit opinio. 46.
- Q. 17. An aliqua opinio possit esse actus pru-
dens. 47.
- Q. 18. Quid sit opinio probabilis. 51.
- Q. 19. Quotuplex sit opinio probabilis. 54.
- Q. 20. An omnis speculative, etiam sit practicè
probabilis. 57.
- Q. 21. Quænam opiniones dicantur certò, pro-
babiliter, tenuiter, dubiè probabiles. 58.
- Q. 22. Quænam opinio dicatur probabilior.
63.
- Q. 23. An opinio aliqua ideo censeri debeat pro-
babilior, vel etiam probabilis, hoc ipso, quòd
doceatur à pluribus, vel à multis. 64.
- Q. 24. Quis rescire possit, & ad quem spectet
judicare, an hæc vel illa opinio sit probabi-
lis. 67.
- Q. 25. An auctoritas unius faciat opinionem esse
certò probabilem. 68.
- Q. 26. Quis Auctor dicatur omni exceptione
major. 70.
- Q. 27. An opinio hoc ipso sit probabilis, quòd
deducatur ex aliis saltem probabilibus. 75.
- Q. 28. An bona sit hæc illatio, opinio illa est
probabilis vel probabilior, ergo opposita est etiam
probabilis. 77.
- Q. 29. Quandonam sententia aliqua dicatur mo-
ralia

*****

ralia

Index Tractatum &c. & Questionum.

- raliter certa. 79.
- Q. 30. Quænam opinio dicatur improbabilis, levis, laxa, temeraria, erronea, errori proxima, scandalosa piarum aurium offensiva, malè sonans, suspecta, sapiens hæresin, hæresi proxima, hæretica, blasphema, schismatica, seditiosa, impia. 82.
- Q. 31. An & quomodo possit opinio amittere vel acquirere probabilitatem. 85.
- Q. 32. An Decretum Pontificis etiam possit tollere probabilitatem opinioni versanti circa materiam facti. 89.
- Q. 33. Quid si opinio videatur doceri ab aliquo è SS. PP., v. g. à S. Aug., an adhuc possit desinere ejus probabilitas per damnationem Pontificis vel aliter. 109.
- Q. 34. Si opinio ab aliqua S. Congregatione Romæ damnetur, an ideo amittat probabilitatem. 112.
- Q. 35. An propositiones illæ damnentur, quæ vel continentur sub damnatis, vel inferuntur ex damnatis, vel ex quibus aliqua damnata inferri potest. 115.
- Q. 36. Quomodo peccet, qui non observat Decreta facta circa propositiones damnatas. 116.
- Q. 37. An promulgari debeant talia Decreta damnantia, vel ab eis appellari possit. 117.
- Q. 38. Quid præterea notari debeat circa damnationem propositionum. 119.
- Q. 39. An opiniones Contradictoriæ possint esse simul probabiles. 120.
- Q. 40. Quid sit unum motivum elidi ab altero, & quandonam hoc fiat. 130.
- Q. 41. Quibus argumentis probetur licitum esse, sequi

Index Tractatum &c. & Questionum.

- sequi opinionem probabilem relictâ probabiliore. 133.
- Q. 42. An etiam in materia Juris Divini, & naturalis. 157.
- Q. 43. Quomodo formandum sit ultimum dictamen Conscientiæ, secundum sententias minus probabiles. 158.
- Q. 44. Quænam præterea sint, & quomodo solvantur argumenta sententiæ rigidæ. 164.
- Q. 45. An sit licitum operari secundum opinionem tenuiter, vel dubiè tantum probabilem. 199.
- Q. 46. An sit licitum sequi sententiam, quæ probabiliter tantum est probabilis. 200.
- Q. 47. An licitum sit sequi opinionem extrinsecè tantum probabilem. 202.
- Q. 48. An liceat hanc, & oppositam sententiam probabilem sequi in eadem materia. 203.
- Q. 49. An licitum sit operari secundum opinionem probabilem alienam, quam tamen operans judicat esse re ipsa falsam. 206.
- Q. 50. An, ut aliquis licitè operetur secundum aliquam opinionem probabilem, necesse sit hanc opinionem directam elicere, vel actu habere. 212.
- Q. 51. Si motiva utrimque sint æquè probabilia, an intellectus possit per voluntatem applicari, ad assentiendum huic potius quàm illi parti. 219.
- Q. 52. Si motiva pro una parte sint probabiliora, an etiam tunc intellectus possit per voluntatem applicari, ad assentiendum parti minus probabili. 229.
- Q. 53. An subditus teneatur obedire Superiori imperanti aliquid probabiliter licitum, si subdi-

***** 2

to

Index Tractatum &c. & Questionum.

- 20 probabilius sit illud esse illicitum. 239.
- Q. 54. An Confessarius possit vel debeat contra propriam opinionem probabiliorē absolvere pœnitentem, qui tenet oppositam probabilem, & de reliquo ritè est dispositus. 246.
- Q. 55. An Principes & Superiores sint tuti in Conscientia, si nudè sequantur consilia probabilia suorum Parliamentorum vel Consiliariorum. 252.
- Q. 56. An sit aliquando obligatio sequendi probabiliorem relictâ probabili. 255.
- Q. 57. An è contra præter hætenus dicta sit etiam aliunde specialis obligatio quandoque sequendi probabilem relictâ probabiliore. 257.
- Q. 58. Ex quibus præcipuè libris vel Auctoribus solvenda sint dubia Conscientiæ. 258.
- Q. 59. Quinam præcipuè ex Theologis modernis consulendi sint pro solvendis dubiis conscientiæ. 260.
- Q. 60. An opiniones novæ potius docendæ & sequendæ sint quàm antiquæ. 261.

DUBIUM III.

An in dubio tutior pars sit eligenda. 263.

- Q. 61. An omnes opiniones sint æquè tutæ, & quænam censeantur tutiores. 267.
- Q. 62. An sit obligatio in quibusdam materiis, sequendi partem tutiorem. 270.
- Q. 63. Quibus argumentis probetur licitum esse in aliis materiis sequi opinionem probabilem relictâ tutiore. 271.
- Q. 64. Quæ sint & quomodo solvantur argument-

Index Tractatum &c. & Questionum
menta sententiæ contrariæ. 275.

- Q. 65. Quid notandum sit circa hoc axioma, in dubio melior est conditio possidentis. 280.
Q. 66. Pro quo censeatur esse possessio. 285.
Q. 67. An consultius sit se & alios dirigere secundum opiniones rigidiores an secundum benigniores. 286.

C A P U T III.

Quid conscientia scrupulosa, & quid in ea agendum. 287.

- Q. 68. Quæ sint causæ scrupulorum. 289.
Q. 69. An scrupuli sint utiles. 290.
Q. 70. Quandonam aliquis judicari debeat scrupulosus. 291.
Q. 71. Quid observandum sit circa directionem scrupulosi. 295.
Q. 72. Quænam præterea regulæ servire possint scrupuloso. 296.
Q. 73. Quænam sint observanda, si quis circa peccata & Confessiones præteritas sit scrupulosus. 298.
Q. 74. Quænam regulæ serviant illi qui scrupulosè angitur, ne tentationi internæ consenserit. 300.
Q. 75. Quid illi sit agendum qui scrupulosè semper timidus est, ne cum dubio operetur. 305.
Q. 76. Quid agendum sit cum illis, qui contumaciter talia oggerunt Confessario, Pater me non novit; non scit, qualis sim; habet me pro scrupuloso, & non sum; non sum ita, sicut putat; non satis me explicavi &c. 306.

***** 3

TRACTA-

TRACTATUS II.

De Legibus. 307.

CAPUT I.

De natura & obligatione legis. 307.

DUBIUM I.

Quid sit lex sive præceptum. 307.

- Q. 77. Quis habeat potestatem condendi leges vel ferendi præcepta. 308.
- Q. 78. Quomodo differant, lex, præceptum, mandatum, regula, norma, permissio. 310.
- Q. 79. Quid consuetudo, & an quandoque vim legis habeat. 311.
- Q. 80. An declarationes Cardinalium, regulæ Cancellariæ, decisiones Rotæ habeant vim legis. 313.
- Q. 81. An peccet, qui agit contra legem debitè necdum promulgatam. 315.
- Q. 82. Qualis promulgatio requiratur ad legem. 316.
- Q. 83. Si lex præcipiat aliquid pro certo tempore, vel connotet determinatum tempus, quomodo illud tempus intelligi debeat. 317.
- Q. 84. Si lex vel præceptum non determinet tempus, quandonam impleri debeat. 321.
- Q. 85. Si nova lex emanet, an firmet præterita. 321.
- Q. 86. Quid dicendum sit in variis dubiis circa leges. 322.

Q. 87.

Index Tractatum &c. & Questionum.

Q. 87. Quid dicendum sit in dubio, vel in probabilitate, quòd legem impleverim. 326.

DUBIUM II.

Quotuplex sit praeceptum. 328.

Q. 88. Quid sit jus gentium. 330.

Q. 89. Quæ lex sit pœnalis, & quid circa eam notandum. 331.

Q. 90. Quænam lex dici debeat favorabilis, & quænam odiosa. 336.

Q. 91. An verum sit, quòd lex & praeceptum ponat actionem praeceptam, vel prohibitam in ea virtute, quam praeicipiens intendit, sive ex cujus motivo praecepit. 339.

DUBIUM III.

An vis & substantia legis positivæ dependeat ab acceptatione Communitatis. 347.

Q. 92. An subditi peccent, non acceptando legem. 348.

Q. 93. Quid notandum sit circa acceptationem legum, præsertim Ecclesiæ. 348.

Q. 94. Quandonam licitum sit appellare à lege, vel supplicare contra illam. 351.

Q. 95. An durante tali appellatione vel supplicatione subditi debeant observare legem. 352.

Q. 96. Si Superior auditâ appellatione vel supplicatione taceat, an hoc ipso censeatur revocare legem. 352.

Q. 97. An lex alioquin invalida per hoc fiat firma, quòd subditi eam acceptent. 352.

***** 4

DV-

DUBIUM IV.

An praecepta etiam humana obligent sub peccato, & quali. 353.

Q. 98. An lex humana possit saltem indirectè præcipere vel prohibere actus merè internos. 355.

Q. 99. An lex humana possit præcipere vel prohibere actum externum in ordine ad actum internum, sive respiciendo internum tanquam finem, ad quem legislator ordinet externum. 355.

Q. 100. An lex humana possit directè præcipere vel prohibere actum mixtum ex in- & externo. 357.

Q. 101. An lex humana possit directè præcipere vel prohibere actus internos, & quidem solos. 358.

Q. 102. Quid advertendum sit circa verba legum. 363.

Q. 103. Unde universim colligi possit gravitas vel levitas materiae & obligationis respectu legum. 366.

CAPUT II.

De subiecto, cui datur præceptum. 373.

DUBIUM I.

Qua persona præceptis obligentur. 373.

Q. 104. An Legislator, uti alii, graviter peccet, si non observet suas leges. 375.

Q. 105. An pueri ante septennium completum teneantur legibus Ecclesiae. 376.

Q. 106.

Index Tractatum &c. & Questionum.

- Q. 106. An pueri ante pubertatem etiam censuras
incurrant. 377.
- Q. 107. Quomodo peccent Clerici non observan-
tes legem civilem. 377.
- Q. 108. An peccent Superiores, maximè laici,
imponentes varias leges Clericis. 378.
- Q. 109. An lex possit favere alicui non subdito,
vel ei, qui eam non recepit. 379.

DUBIUM II.

*An peregrini teneantur legibus sui domicilii,
dum ab eo absunt. 380.*

- Q. 110. An teneatur servare legem, qui ideo
tantùm cogitat exire è suo territorio, ut fe-
à lege eximat. 382.
- Q. 111. An peregrinus, antequam exeat è suo
territorio, teneatur audire Sacrum in festo spe-
ciali sui territorii. 383.

DUBIUM III.

*An peregrini & vagi teneantur præceptis loca-
rum, in quibus morantur. 384.*

- Q. 112. Quid dicendum sit in casu, quo est
speciale præceptum, & in loco, è quo exit,
& in loco, ad quem venit. 385.

DUBIUM IV.

*An peregrini teneantur præceptis Juris commu-
nis, si non sint in usu locis, ubi mo-
rantur. 386.*

- Q. 113. In quo conveniant Auctores circa ob-
ligationem vagi vel peregrini. 387.

***** 5

CA.

C A P U T III.

De modo, quo observanda sunt præcepta. 388.

D U B I U M I.

An debeant impleri ex charitate. 388.

Q. 114. Quid tenuerint aliqui circa necessitatem Charitatis pro implendis præceptis, & quomodo sint confutandi. 388.

D U B I U M II.

An ad impletionem præceptorum requiratur intentio iis satisfaciendi. 389.

D U B I U M III.

An satisfaciat præcepto, qui faciens opus expresse intendit per illud non satisfacere. 390.

D U B I U M IV.

An ad impletionem præceptorum requiratur intentio seu voluntas faciendi id, quod præceptum est. 391.

Q. 115. An universaliter verum sit, quod id, quo impletur præceptum, procedere debeat ex cognitione, voluntate & libertate operantis. 392.

D U B I U M V.

An duplici præcepto uno actu, vel diversis actibus eodem tempore possit satisfieri. 395.

D U B I U M VI.

An qui uno actu violat plura præcepta, committat plura peccata. 396.

CAPUT

C A P U T IV.

Quæ excusent à transgressione præcepti. 397.

D U B I U M I.

An ignorantia excuset. 397.

Q. 116. Quid sit & quotuplex ignorantia. 397.

Q. 117. Quale malum, & utrum majus malum sit ignorantia an error. 399.

Q. 118. An omnis veritas in rebus moralibus possit à nobis inveniri. 401.

Q. 119. An, non inventio veritatis quandoque fundet ejusdem inventionem in ordine ad dubia conscientiaë solvenda. 406.

Q. 120. An dari possit ignorantia invincibilis circa leges positivas. 407.

Q. 121. An dari possit ignorantia invincibilis etiam circa jus naturæ. 408.

Q. 122. Quæ sint & quomodo solvantur argumenta Adversariorum. 412.

Q. 123. An ignorantia invincibilis sit inculpabilis, sive excuset à peccato. 417.

Q. 124. Quæ sint & quomodo solvantur argumenta Adversariorum. 419.

Q. 125. Quandonam igitur ignorantia & error censeatur invincibilis & inculpabilis, aut è contrà peccatum. 429.

Q. 126. Quandonam illa, quæ sequuntur ex ignorantia vel errore vincibili & culpabili, censeantur voluntaria & imputabilia ad culpam. 433.

Q. 127. An taxari possit quantitas diligentiaë necessariae ad hoc, ut ignorantia vel error sit invincibilis & inculpabilis. 436.

Q. 128.

Index Tractatum &c. & Quaestionum.

- Q. 128. An incurrat poenam ignorans esse affi-
xam transgressioni. 440.
Q. 129. An ignorantia legis vel poenae annexae al-
legari possit pro excusatione in foro externo. 442.
Q. 130. An dicta de ignorantia etiam valeant de
oblivione naturali. 443.

DUBIUM II.

An metus excuset ab observatione legis. 443.

- Q. 131. An dari possit hic regula generalis agno-
scendi, an metus à lege excuset vel non. 444.

DUBIUM III.

An excuset impotentia totius vel partis. 447.

- Q. 132. Quid circa hæc declararit Innocen-
tius. XI. 448.
Q. 133. An lex aliqua obliget ad aliquid morali-
ter impossibile. 448.
Q. 134. Quando & quomodo peccet, qui se red-
dit impotentem, vel ponit impedimentum, vel
quærit exemptionem à lege. 449.

DUBIUM IV.

An excuset dispensatio. 455.

APPENDIX.

De dispensationibus S. Pœnitentiariae. 459.

- Q. 135. Quid circa dispensationes sit præterea
observandum. 465.
Q. 136. Quid de præsumptione licentiæ sit obser-
vandum. 478.
Q. 137.

Index Tractatum &c. & Questionum.

- Q. 137. Quid de interpretatione legis sit notandum. 480.
- Q. 138. Quid de Epiikia sit notandum. 482.
- Q. 139. Quid notandum sit de privilegio five gratia. 484.
- Q. 140. Quid dicendum sit de privilegiis vivæ vocis oraculo concessis. 492.
- Q. 141. An cessante fine legis in aliquo particulari, etiam pro hoc particulari cesset obligatio legis. 502.
- Q. 142. Quandonam universaliter cesset lex vel ejus obligatio. 507.
- Q. 143. An desinat obligari, qui probabiliter judicat se non obligari lege. 509.

A P P E N D I X.

De Citatione Legum 510.

DE